

PRZEGLĄD POMORSKI

DZIENNIK CHEŁMZYŃSKI

Pismo demokratyczne i bezpartyjne poświęcone sprawom kulturalno - oświatowym i gospodarczym

PRENUMERATA:

wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt z dodatkiem tygodniowym „STRZECHA RODZINNA“ wynosi miesięcznie w ekspedycji 2,10 zł, z odnośnikiem w dom przez listonosza 2,46 zł, kwartalnie 7,38 zł. W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie gazety. Nakładem i drukiem „Drukarni Przemysłowej“ (Fr. Miemczyk) w Chełmży. Redakcja czynna od godziny 11 — 12 i od 16 — 17-tej. Redaktor naczelny i odpowiedzialny: KLEMENS KOBIERSKI, Chełmża.

Telefon 72.

OGŁOSZENIA:

10 groszy za milim. 1 łamowy, szerokości 33 mm. Za reklamy na stronie tekstowej szerokości 82 m/m. 50 gr. na II-giej 75 gr. na I-ej 1,— zł. Przy powtórzeniu ogłoszeń udziela się rabatu. — Przy dochodzeniach sądowych i konkursach wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsca ad ministracja nie odpowiada. Konta bankowe: Miejska Kasa Oszczędności — Bank Ludowy Chełmża — Miejsce płatności — Chełmża. —

Redakcja Administracja i Ekspedycja: Chełmża, przy Rynku Bednarskim nr. 1., narożnik ul. Hallera

Nr. 39.

Chełmża, niedziela dnia 17-go lutego 1929 r.

Rok II.

Jak Sejm uchwalił budżet na 1929-30 r.?

Budżet uchwalono w brzmieniu drugiego czytania. — Składanie politycznych deklaracji przez przedstawicieli opozycji.

Sejm uchwalił ostatecznie budżet na 1929-30 r. Ogólna suma dochodów wynosi 2 962.595,941 zł., ogólna suma wydatków — 2.763.214.041 zł., nadwyżka budżetowa — 177.550.800 zł.

Stało się to na onegdajszym posiedzeniu, pełnym sensacyjnych niespodzianek parlamentarnych. Posiedzenie rozpoczęło się z dwugodzinnym opóźnieniem, bo kluby, obradujące od rana, nie mogły zdecydować się co do stanowiska, jakie zajmą w czasie głosowania. Powszechną uwagę skupiały obrady klubów lewicy, t. zw. „bloku stronnictw lewicowych“, które, zapowiadając w trakcie dyskusji budżetowej całkiem wyraźne negatywne wobec przedłożenia rządowego stanowisko, przed samem głosowaniem długie godziny musiały poświęcić dla... sprecyzowania tego stanowiska.

Po otwarciu posiedzenia przystąpiono do głosowania nad 188 poprawkami, zgłoszonymi do trzeciego czytania. Referent generalny budżetu, pos. Byrka, oświadczył się przeciw wszystkim poprawkom, które nie są zgodne z uchwałami komisji budżetowej, a na plenum zostały odrzucone w drugim czytaniu. Od uchwał komisji można bowiem apelować do plenum sejmu, wyposażonego w większą powagę i rozporządzającego większą liczbą głosów. Lecz przez apelację od uchwał jakiegoś ciała do tego samego ciała, czem są właśnie te poprawki do trzeciego czytania, wytwarza się sytuacja dość komiczna, mogąca raczej wpłynąć na obniżenie powagi ciała ustawodawczego niż na podniesienie jego prestige'u.

Pos. Byrka wypowiedział się szczególnie przeciw poprawce pos. Liebermana (PPS.) i pos. Roji („Wyzwolenie“) o powiększenie racji chleba w wojsku kosztem 10 milj. zł. oraz poprawce posła Pieniżka o podwyższenie żołdu żołnierzy o 7,618 tys. zł., gdyż poprawki te nie mają źródeł pokrycia. „Muszę zauważyć — powiedział pos. Byrka że troska o byt materialny żołnierza powinna być pozostawiona przede wszystkim tym władzom, którym żołnierz podlega, a więc p. ministrowi spraw wojskowych i p. Prezydentowi Rzplitej, najwyższemu zwierzchnikowi siły zbrojnej. Nie jest w Polsce jeszcze tak źle, żeby żołnierz musiał wyciekiwać poprawy bytu od stronnictw, reprezentowanych w tej izbie“.

W głosowaniu ogromną większość zgłoszonych poprawek odrzucono, przede wszystkim poprawkę rządu o przywrócenie funduszu dyspozycyjnego ministra spraw wewnętrznych oraz o obniżenie podatku majątkowego o 25 milj. zł. W budżecie min. spraw zagranicznych przywrócono natomiast 700 tys. zł. na fundusz dyspozycyjny, a w min. spraw wojsk. 902 tys. na przetwory ropne.

Upadły wszystkie poprawki do ustawy skarbowej i przedstawicieli PPS. i „Wyzwolenia“.

Przed przystąpieniem do ostatniego aktu uchwalania budżetu — głosowania en bloc, nastąpiły deklaracje poszczególnych klubów w sprawie

Polskie okręty handl. w niebezpieczeństwie na wodach niemieckich.

Berlin, 15. 2. Jednym ze statków, które ugrzęzły w lodzie nad wybrzeżem niemieckim, jest 1000-tonowy polski statek handlowy „Tezew“. Załoga ma możliwość dostania się na ląd po lodzie, ale statkowi grozi niebezpieczeństwo, ponieważ wkoło niego piętrzą się bryły lodu coraz wyżej. Samoloty, które odnalazły przedwczoraj szereg statków, wczoraj tylko część ich mogły odwiedzić, ponieważ ciągle zmienia położenie okrętów w wysokim stopniu utrudnia orjentację.

„Tezew“ znajduje się w odległości około 40

km. na północno-zachód od Kilonji. Niosą mu pomoc krawężniki niemieckie, odgrywające rolę łamaczy lodów, „Schleswig-Hollstein“ i „Elsass“.

Na wybrzeżu Morza Północnego zakuty jest w lodzie okręt polski „Kraków“. Statek ten, pozostający pod kierownictwem kapitana Niewiarowskiego, odniósł jeszcze w Holtenau na wysokości śluży kanału Kilońskiego poważne uszkodzenia, które teraz powiększa gromadzący się około statku lód.

Litwa niezadowolona z Polski.

Kowno, 15. 2. (AW) Sukces Polski w związku z podpisaniem protokołu Litwinowa w Moskwie razem z Estonją, Łotwą i Rumunją wywołał przygnębiające wrażenie w tutejszych kołach politycznych. Koła opozycyjne zarzucają rządowi Waldemarasa, niedostateczne zwracanie uwagi na sto-

sunki łączące Litwę z Estonją i Łotwą.

Polityka zagraniczna rządu jest bardzo ostro zwalczana, przyczem podkreślają przywódcy, iż rząd Waldemarasa zbyt szybko zgodził się na przyjęcie propozycji Litwinowa i nie zaproponował ani Łotwie ani Estonji przyłączenia się do niego.

Zamknięcie sesyj Sejmu i Senatu?

Warszawa, 15. 2. W kołach rządowych krąży pogłoski, jakoby zamknięcie obu sesyj sejmu i senatu, miało nastąpić w połowie marca, skoro tylko załatwiona zostanie sprawa budżetu, kontyngentu rekruta i kilka innych projektów ustaw.

Aresztowanie spekulantów chlebowych w Moskwie.

Moskwa, 15. 2. (AW). Rozpoczęły się tu nowe aresztowania w związku z uprawianą przez magazyny prywatne spekulacją chlebem i mąką, których ceny podniosły się wydatnie. Aresztowano około 40% kupców prywatnych w Moskwie. W związku z temi represjami na rynku zaznaczył się też ostrzejszy brak zboża.

ustosunkowania się do całości budżetu na 1929-30 r. I tu ujrzelśmy w całej pełni ubóstwo partyjnicstwa sejmowego, nędzę jego ideologii i bezmiar niepotrzebnej frazeologii, ciurkiem lejającej się przez kilka tygodni debaty budżetowej.

Pierwszy stanął na trybunie pos. Niedziałkowski i w imieniu PPS. oświadczył, że klub ten nie weźmie udziału w głosowaniu nad całością budżetu, albowiem rząd mimo uroczystego zapewnienia nie zgłosił dotychczas projektów ustaw z dodatkowymi projektami. Z tego powodu pos. Niedziałkowski zapowiedział wyciąganie jakichś bardzo dalego idących konsekwencji. Po tych groźnych słowach wszyscy, a w tem i członkowie gabinetu z p. premierem Bartlem na czele spodziewali się, że z ust p. Niedziałkowskiego usłyszą bliższe określenie tych konsekwencji. Zapowiedzi jakiejś strasznej walki na śmierć i życie między mową o marsowem obliczu z piorunami w oczach, a tym nieznanym wrogiem, czyhaącym na państwo polskie i jego dobrobyt, na całość granic i obywateli, na nasz przemysł, skarb, wojsko.

Następny mówca, pos. Woźnicki oświadczył w imieniu „Wyzwolenia“, że wobec niezłożenia w

Ograniczenie ruchu osobowego.

Warszawa, 15. 2. Ministerstwo komunikacji wydało polecenie wszystkim dyrekcjom kolejowym, aby ruch pociągów osobowych ograniczono do 50 procent.

Zgon gen. konsula niemieckiego

Moskwa, 15. 2. (AW). Z Leningranu donoszą, iż zmarł tam generalny konsul Rzeszy Wilhelm Gravenstein.

Trocki jeszcze pod Moskwą.

Moskwa, 15. 2. (AW) Prasa sowiecka zaprzecza informacjom dzienników berlińskich o dokonanej jakoby deportacji Trockiego do Konstantynopola. Trocki nadal przebywa pod Moskwą.

sejmie do tej pory przez rząd ustawy o przekroczeniach budżetowych w 1927/28 roku, klub jego zwraca się do klubów z lewicy o rozważenie, czy nie jest obowiązkiem sejmu skorzystać z prawa o odpowiedzialności konstytucyjnej ministrów i pociągnąć min. skarbu Czechowicza za to, iż dopuścił on się przekroczenia budżetu, do odpowiedzialności przed trybunałem stanu. P. Woźnicki zapowiedział, że w najbliższych dniach zgłosi w sejmie odpowiedni wniosek.

Wreszcie w trzecim czytaniu przyjęto preliminarz budżetowy en bloc. Za budżetem głosowały kluby: B. B., Fr. Rewol., Wyzwolenie, Ch. D., N. P. P.-prawica. Wstrzymały się od głosowania kluby: Narodowy, Piasta, PPS. Przeciw budżetowi wypowiedziały się mniejszości narodowe i Str. Chłopskie.

W ten sposób po długich debatach, częstokroć wielce nieciekawych, uchwalono ostatecznie budżet. Wszystkie groźne zapowiedzi pozostały zatem tylko pustymi słowami.

„Czystka“ w urzędach sowieckich.

Moskwa, 15. 2. (AW). Ostatnio na podstawie instrukcji władz centralny przeprowadzono szereg nowych redukcji urzędników sowieckich pod hasłem wyeliminowania obcych władz sowieckich elementów klasowych. Z tego tytułu następują zwolnienia nawet w wypadkach pracy w ciągu lat sześciu, ośmiu lub więcej w urzędzie sowieckim.

Zwalnia się z pełnienie służby w randze oficera w dawnej armii carskiej za posiadanie przed rewolucją majątku etc. Na Krymie zwolnienia przybrały tak dalece masowy charakter, iż dla nietamowania pracy urzędu musiano przyjąć z powrotem część świeżo zredukowanych urzędników.

Ostatnie telegramy.

Warszawa 15. 2. (AW). Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej przyznało magistratowi stoł. m. Warszawy 60 tys. zł. na węgiel i zapomogi dla bezrobotnych.

Warszawa 15. 2. (AW). Wczoraj przybyło do Warszawy cały czereg dalszych transportów węgla. W stronę Warszawy i Poznania skierowana została część pociągów z węglem przeznaczonym eksport.

Warszawa 15. 2. (AW). Wczorajsza komisja konstytucyjna obradowała pod przewodnictwem wiceprezesa p. Czałińskiego, gdyż poseł Makowski zachorował na grype. Przedmiotem obrad komisji jest w dalszym ciągu projekt ustawy o zgromadzeniach. —

Warszawa, 15. 2. (AW). M-stwo Pracy i Opieki Społecznej podjęło inicjatywę uregulowania sprawy kwest na instytucje opieki społecznej. Po uzgodnieniu sprawy głównej zasady obowiązujące przy kwestiach podane będą do wiadomości publicznej. —

Warszawa, 15. 2. (AW). Z pośrednictwem kancelarii sejmowej poseł Kościalkowski prezes komisji wojskowej rozesłał do wszystkich członków tej komisji zawiadomienie. Dowiedziawszy się z gazet, że na nielegalnie odbytem posiedzeniu komisji wojskowej 20 członków domagało się jej zwolnienia w celu wyrażenia mu votum nieufności zwołuje posiedzenie na dzień 22 bm. Na porządku dziennym wniosek o votum nieufności dla przewodniczącego.

Warszawa, 15. 2. (AW). Przebywa w Warszawie w przejeździe do Bukaresztu attache wojskowy Jugosławii pułk. Stojanowicz, akredytowany jednocześnie w Polsce i w Rumunji. Pułk Stojanowicz przybył tu z Zakopanego.

Warszawa, 15. 2. (AW) Mimo dalszych mrozów linie telegraficzne zostały prawie wszędzie naprawione. Komunikacja tą drogą jest już prawie normalna. Natomiast telefony są prawie na wszystkich liniach uszkodzone i tylko w małym stopniu udało się te uszkodzenia naprawić do tej pory.

Warszawa, 15. 2. (AW) Gen. Górecki na podstawie ostatniej opinii lekarzy będzie mógł już w tym tygodniu opuścić lecznicę poznańską. Prawdopodobnie powrót jego do Warszawy nastąpi koło środy.

Telefon Londyn-Warszawa.

Londyn, 15. 2. — Biuro Reutera donosi, iż z dniem 15 bm. zaprowadzona będzie stała komunikacja telefoniczna między Londynem a Warszawą.

Znaczki pocztowe państwa kościelnego.

Rzym, 15. 2. Nowe państwo kościelne będzie posiadało własne znaczki pocztowe z podobną Ojca św.

Znaczki te ukazać się mają w maju br.

Rewolucja w Wenezueli.

Nowy Jork, 15. 2. W Wenezueli wybuchła rewolucja, w której gen. Fedenon oświadcza, że po raz szósty występuje do walki z uzurpatorem Gomezem. Gen. Fedenon przekroczył już granicę na czele licznych oddziałów wojskowych.

Amanullah w drodze do Kabulu.

Londyn, 15. 2. (AW) Według nadesłanych wiadomości z Afganistanu król Amanullah zadał decydującą klęskę armii czwartego pretendenta do tronu afgańskiego Mahomeda Ali Chana. Szerepy z Shinwaris i Kuglanis wybitnie popierają akcję Amanullaha. Droga do Kabulu otwarta.

Ojciec św. wzruszony depeszą p. Prezydenta Rzplitej.

Rzym, 15. 2. „Oservatore Romano“ drukuje na pierwszej stronie pełny tekst depeszy p. Prezydenta Rzplitej Mościckiego, nadesłanej z racji zakończenia kwestji rzymskiej.

Serdeczna treść tej depeszy wywołała jaknajlepsze wrażenie w Watykanie. Ojciec św. był nią szczerze wzruszony.

150-lecie śmierci Pułaskiego.

„Ekspress Poranny“ donosi z Waszyngtonu, że 150 rocznica śmierci Kazimierza Pułaskiego, bohatera walk o wolność, będzie w całym Stanach Zjednoczonych obchodzona uroczystość. Postanowiono wyłonić specjalny komitet, który się zajmie ustaleniem programu uroczystości.

Już teraz można

**odnowić prenumeratę
„Przeglądu Pomorskiego“
na marzec.**

Listowi

przyjmują zamówienia do 25 bm.

Także i **nowi abonenci** mogą się zwrócić **do listowych** z zamiarem abonowania „Przeglądu Pomorskiego“

O „Miss Judeę“.

Żydowski „Nasz Przegląd“ ogłosił konkurs na wybór najpiękniejszej żydówki w Polsce pod nazwą „Miss Judea“. Do konkursu stawać mogą żydówki, zamieszkałe w Polsce, w wieku od lat 16, posiadając nieskazitelną opinię. Konkurs rozstrzygnięty zostanie drogą plebiscytu.

Fabryka samochodów poszła z dymem.

Dnia 11. bm. wybuchł w Warszawie pożar w fabryce samochodów Rudzkiego pod firmą „Stetycz“. Pomimo energicznej akcji ratowniczej ogień strawił całe urządzenie wewnętrzne fabryki i będące na ukończeniu samochody. Akcję ratunkową utrudniał brak wody, spowodowany zamrożeniem przewodów wodociagowych. Straty wynoszą przeszło 1 milion zł. Fabryka była ubezpieczona.

Siedem rodzin cygańskich zmarło na Wołyniu.

Niebywale mrozy panujące na Kresach stały się przyczyną wypadku śmiertelnego zamrożnięcia całego obozu cyganów złożonego z siedmiu rodzin. Stało się to w okolicach Szpanowa pod Równem. Zdołano uratować zaledwie trzy osoby.

Przymusowe lądowanie awionetki.

W czasie powrotu z Zakopanego do Krakowa z powodu defektu silnika, wylądować musiał na polach Jawornika za Myślenicami samolot-awionetka, należący do Aero-Klubu akademickiego w Krakowie. Awionetkę prowadził pil. Józef Bargiel, lądowanie odbyło się bez wypadku.

**Czytajcie i rozpowszechniajcie
„Przegląd Pomorski“**

Rzemieślnik, zatrudniający jedną osobę.

Sąd Najwyższy wydał orzeczenie, że rzemieślnik, który zatrudnia jedną osobę bez względu na to, czy robotnika, terminatora, domownika itd. wolny jest od obowiązku wykupienia świadectwa przemysłowego. Powyższe orzeczenie ma doniosłe znaczenie dla wszystkich zainteresowanych rzemieślników, gdyż usuwa wszelkie wątpliwości w tym kierunku i stanowi zasadniczy wyrok, na który można się powoływać zawsze, ilekroć władze skarbowe nadsyłać będą nakazy płatnicze, względnie wezwania do nabycia patentu, nieobowiązującego przy tej kategorii przedsiębiorstw.

Z dalszych stron.

Toruń. (Wybory do Izby Rzemieślniczej lista kandydatów). W środę 13 i czwartek 14 bm. odbyły się w Toruniu w „Strzelnicy“ zebrania przedstawicieli rzemiosła z powiatów: toruńskiego, chełmińskiego i wąbrzeskiego, na których pod przewodnictwem p. Kaz. Rolewskiego dokonano ostatecznego ustalenia listy kandydatów na obwód IV.

Po przeprowadzeniu dyskusji, ustalono jednolitą listę na której, zawód kołodziejski reprezentuje p. Teodor Górski z Chełmży, jako zastępcą p. Teodor Strzyżewicz z Wąbrzeźna.

Zawód ślusarski reprezentuje p. Artur Szule z Torunia, jako zastępcą p. Stanisław Eblowski z Chełmży.

Zawód siodlarski reprezentuje p. Stanisław Chojnacki z Kowalewa, zastępcą p. Tomasz Wacławski z Chełmna.

Zawód kapelusznicy i modniarstwo reprezentuje p. Helena Mordawska z Chełmna, zastępczynią jest p. Anna Gębarska z Torunia.

Panie powyższe są z kobiet pierwsze w Polsce, które wejdą do zarządów Izb Rzemieślniczych.

Kowalewo. (Ograniczenie przemysłu okręgowego). W myśl rozporządzenia wojewody pomorskiego potrzebne jest na prowadzenie w Kowalewie przemysłu okręgowego, t. j. na sprzedaż towarów oraz wykonywanie dobrych świadczeń natury przemysłowej sposobem okręgowym, na podstawie licencji, wydanej przez inną władzę, — osobne zezwolenie (wiza) miejscowej władzy przemysłowej t. j. starosty powiatowego w Wąbrzeźnie.

Chełmno. (Z karty żalobnej). W środę, 13 bm. zmarli dwaj czcigodni kapłani: ks. radca śp. Marjan Dąbrowski, długletni kapelan i proboszcz rywałdzki i ks. śp. Kasper Słominski, dyrektor zgromadzenia sióstr miłosierdzia św. Wincencego à Paulo i były długoletni wizytator księży misjonarzy w Polsce. Obaj bojownicy Chrystusa zmarli jednego dnia w Popielec. Niech ta ziemia lekką będzie! Niech odpoczywają w pokoju!

Lipno. (10-lecie Tow. Rzemieślniczego). Zorganizowanie Tow. Rzemieślniczego w Lipnie zostało zainicjowane w końcu 1918 roku. Powstało zaś to Tow. w styczniu 1919 roku. Przez 10-letni okres swego istnienia Tow. Rzemieślnicze było placówką, jednoczącą życie społeczno-gospodarcze stanu rzemieślniczego m. Lipna było placówką kulturalną. Lokal Tow. był i jest siedzibą cechów rzemieślniczych powiatu lipnoskiego, Związku Kupców Polskich oraz Stowarzyszenia Dramatyczno-Muzycznego „Lira“ w Lipnie.

W dniu 2 lutego rb. Tow. Rzemieślnicze urządziło w Domu Ludowym obchód 10-lecia swego istnienia, połączony z zabawą taneczną.

Uroczystość obchodu zagaił wiceprezes Jan Janowski przemówieniem obrazującym tak ważny moment w życiu Związku Rzemieślniczego. Do prezjdym obchodu zostali zaproszeni burmistrz Zygmunt Uszarowicz — na przewodniczącego, b. starszy Cechu Rzeźniczego Stefan Sobiecki, podstarszy Cechu Murarzy Ignacy Kaniewski i panie Teodozja Górecka i Helena Winnicka — na asesorów.

Rzemiosło nasze, które wytworzyło tak podniosły nastrój na obchodzie 10-lecia istnienia swego Tow. daje całą gwarancję coraz to pomyślniejszego rozwoju kulturalnego, społecznego i gospodarczego naszego miasta oraz pomyślność całego stanu mieszczańskiego i odrodzonej Rzeczypospolitej.

Zatrucie nikotyną.

Ile papierosów wolno dziennie palić.

W skład dymu tytoniowego wchodzi oprócz nikotyny, para wodna, węgiel, tlenek węgla, amoniak, ciemny, żywiczny, gorzki ekstrakt o gryzącym smaku i lotna substancja szczególnego zapachu. Ze wszystkich tych składników najbardziej szkodliwe działanie na organizm wywiera nikotyna.

Zatrucie nikotyną może być ostre i chroniczne. Pierwsze przychodzi do skutku u ludzi, nie przyzwyczajonych do tego jadu, a więc u początkujących palaczy, a objawia się: zwolnieniem tętna, uczuciem duszności, ślinotokiem i wymiotami; w bardzo wielu przypadkach może przyjść do cięższych napadów kurczów i do zatrzymania akcji serca i oddechania.

Wskutek trującego działania nikotyny występuje: bicie serca, niemiarywość akcji serca (nikotyna bowiem poraża nerwy regulujące akcję serca), napady duszności, drżenie rąk, szybkie męczenie się mięśni — stąd niepewny chód. W dalszym ciągu wywołuje nikotyna bezsenność. Dołączają się do tego zaburzenia wzrokowe, polegające na tem, że przy czytaniu mieszają się litery, przed oczyma ukazują się światełka, siatkówka zostaje podrażniona czego wyrazem jest zjawisko, polegające na tem, że obrazy przedmiotów trwają jeszcze chwilę w oku, aczkolwiek na nie już nie spoglądamy. Również i zmysł słuchu cierpi w chronicznym zatruciu; ludzie tacy z trudnością odróżniają głosy silne od słabych i t. p.

Nikotyna działa ujemnie na trawienie, jest ona przyczyną nieregularnego wydzielania soków trawiących, co naturalnie odbija się na akcji trawienia; w początkowych okresach nikotyna pobudza ruchy żołądka, później natomiast poraża je, skutkiem czego żołądek nie może należycie opróżnić się z pokarmów, co prowadzi do niestrawności. W innym razie powoduje biegunkę.

Do działania ubocznych składników na organizm należy wymienić żółty osad na zębach, katar jamy ustnej, które prowadzą do ślinotoku wskutek zadrażnienia gruczołów śluzowych, następnie katar chroniczne gardła i krtani charakteryzujące się pieczeniem i uczuciem suchości, wreszcie chroniczne katar oskrzeli, które objawiają się uczuciem ciężkości na piersiach, kaszlem i t. p. Choroby płuc które istniały już przedtem np. gruźlicę—nikotyna zaostrza.

Na nikotynę, jak i na wszystkie inne trucizny, kobiety reagują o wiele silniej dołączają się u nich jeszcze zaburzenia w czynnościach fizjologicznych, właściwych ich płci.

O wiele zgubniej działa nikotyna na organizm niedorosły, palenie tytoniu bowiem — według badań Richardsona, powstrzymuje w wysokim stopniu rozwój cielesny i umysłowy młodzieży.

Nałogowe palenie usposabia do wystąpienia w wcześniejszym wieku arteriosklerozy.

Ludzie zwykli jednak wszystkie swoje dolegliwości, występujące w toku palenia, przypisują czemu innemu.

Przebycie pewnych chorób, np. zapalenie płuc, chroni czasem na pewien czas przed paleniem — to samo robi lapiowanie jamy ustnej — po którym mają na jakiś czas wstręt do palenia. — Wszelkie środki, znajdujące się w hadlu, nie zawsze działają skutecznie. Część preparatów usuwa znowu przykry zapach z ust nałogowego palacza.

W każdym razie należy ograniczyć palenie; ludzie zupełnie zdrowi mogą pozwolić sobie do dziesięciu papierosów dziennie — słabsi mniej — młodzież dorastająca nie powinna używać tytoniu. Człowiek chory reaguje bardzo silnie na nikotynę; jeśli przeto nie posiada na tyle siły woli, aby się zupełnie wstrzymać od palenia, powinien zasięgnąć porady lekarza, który po zbadaniu orzeknie, ile maksymalnie wolno mu palić papierosów.

J. Polański.

Ze świata

Ślub norweskigo następcy tronu księcia Olata został ustalony na 21 marca.

Polak najmłodszym lotnikiem w Ameryce.

Do Waszyngtonu przyleciał na swym samolocie, by przedstawić się prezydentowi Coolidge'owi, 19-letni Polak, Tadeusz Wyszatycki, używający nazwiska White, który jest najmłodszym lotnikiem w St. Zjednoczonych i mimo młodego wieku zastąpił już jako wybitniejszy specjalista w używaniu spadochronu w czasie lotu.

Rejestracja księży w Meksyku.

Z Meksyku donoszą że wydał prezydent republiki rozporządzenie, wzywające wszystkich księży katolickich, aby w przeciągu 14 dni zgłosili władzom politycznym miejsce swego pobytu. Rozporządzenie to stoi w związku z ostatnimi rozruchami politycznymi w Meksyku, które wedle twierdzenia rządu meksykańskiego, zainicjowali księża. Oprócz tego zapowiedział prezydent konfiskatę majątkową wszystkich osób, które będą uprawiały propagandę przeciw obecnemu rządowi.

Wrzenie antysowieckie na Syberji.

Rząd Sowieków zaniepokojony jest wzrostem kontrewolucyjnych nastrojów na Syberji i na Dalekim Wschodzie. Szczególnie niepokojący jest dla bolszewików nastrój syberyjskich oddziałów armji czerwonej. W związku z tem Budennyj wkrótce wyjeżdża na Syberję. Bolszewnicy zaniepokojeni są wzrostem propagandy emigrantów rosyjskich na Dalekich Wschodzie.

Habibullah zamordowany.

Dzienniki wieczorne donoszą z Kabulu, że obecny zwierzchnik Afganistanu, Habibullah Sped

Hussain, został zamordowany przez brata pewnej młodej dziewczyny, którą miał rzekomo uwieść.

Zniesienie niewolnictwa w Persji —

uchwalił tamtejszy parlament przez wydanie ustawy, która orzeka, że każdy niewolnik, wstąpiwszy na ziemię perską, temsamem staje się wolnym człowiekiem.

Z kraju.

Nowe polskie samoloty.

Powoli Polska w każdej dziedzinie gospodarczej uniezależnia się od zagranicy. Nawet w lotnictwie, gdzie dotychczas posługiwano się po większej części samolotami wyrobu zagranicznego. Obecnie polska fabryka „Samolot“ w Poznaniu kończy budowę dwu nowych samolotów, których twórcą jest Polak — inżynier Ryszard Bartel. Samoloty te będą służyły do wyćwiczenia i nauki młodych, kształcących się lotników.

Skarb państwa skarży ks. Albrechta Radziwiłła o 100.000 zł.

Dnia 18. bm. sąd okr. w Nowogrodzku przystąpił do rozpatrywania skargi powództwa skarbu państwa przeciwko ks. ordynatowi Albrechtowi Radziwiłłowi o należność przeszło 100.000 zł., tytułem odszkodowania.

Telefon Krynica—Czechosłowacja.

Zaprowadza się komunikację telef. między Krynica-Zdrojem, a następującymi miejscowościami w Czechosłowacji: Spisska Stara Ves, Spisska Beła, Podoliniec, Smokowec, Stary Smokowec, Nowy Smokowec, Serbska Pleso, Poprad, Velka Lomnica, Tatraska Kotlina, Tatraska Poljanka, Kesmarok, Mor. Ostrawa, Nove Mesto n. Vahom, Neve Losiny oraz Praha.

„Wzorowa“ stacja kolejowa.

Łańcut jest, jak wiadomo, stacją kolejową bardzo ruchliwą, na której zatrzymują się często przejezdni z zagranicy. Stosunki na stacji kolejowej — jak nam donoszą — są wprost potworne. Przedewszystkiem panuje nieopisany brud tak na peronie, jak w poczekalniach, a zwłaszcza w kłakach. Nieszczególnie przedstawia się także bufet trzeciej klasy, gdzie przy horrendalnych cenach obsługa przedstawia wiele do życzenia tak co do higieny, jak i uprzejmości sprzedawczyni. Podobno wszystkie usiłowania zmiany na lepsze nie odniosły skutku, wobec czego rzesze podróżnych zwracają się do nas o interwencję.

Wybory kaszubskiej placówki przemysłowej idą za ocean.

Jedna z wielkich fabryk krzesel na Kaszubach w Gościńcinie pow. morski, rozpoczęła wysyłkę swoich wyrobów przez port gdyński. Pierwszy transport 20 tonowy odepłynie do Buenos Aires na okręcie polskim „Światowid“.

Walery Przyborowski.

PAMIĘTNIKI PANA SYMFORJONA.

Z NOTATEK PO NIM POZOSTAŁYCH.

(11)

— Czekaj ty filozofie, przysłużyć ja ci się! I niedługo też na to czekałem. Pan Zygmunt jak to filozof, uczona głowa, powoli zaczął się rozczarowywać i smucić tem co Sabinka robiła.

Nie podobało mu się to, że ona jak każda rozumna, praktyczna a nie wyemancypowana kobieta, jak np. nie wytykając palcem moja Elżutka poszedłszy za męża, kiedy minęły amory, romanse, poezje, cisnęła w kął wszelkich Mickiewiczów,łowickich, Krasińskich i innych tam bawgraczów, jakimi ją karmił uczony małżonek, a wzięła się do pani Ówierciakiewiczowej i w zamian karmiła go przysmaczkami, rzeczami realniejszymi, a no i rozumniejszymi.

Ananas to była kobieta!... Kiedym to do nich przyszedł a obaczył i pokosztował owych legumin, leguminek, soków, konfitur, wędlin, zakąsek i pomyślał sobie, że u mnie tego wszystkiego nie ma, ale za to pełno gazet i książek, to mię panie głucha rozpacz ogarniała.

Nie mógłem też znaleźć wyrazu na określenie przymiotów tej nieporównanej kobiety. Cały dzień zajęta kuchnią, gospodarstwem, wszędzie zajrzała, do wszystkiego rękę sama przyłożyła.

To też obiady u państwa Zygmunostwa były wymienite. Ale cóż tu z głupim robić. Pan Zygmunt nie był wcale z takiego stanu rzeczy zadowolony:

— Gdybym chciał mieć kucharkę w domu — mówił — nie potrzebowałbym się żenić. Żona winna być przyjaciółką moją, towarzyszką, drugim mną...

— Co tam panie Zygmuncie, bawić się w poezje! — odpowiadałem mu na to, — piękne słówka, piękne słówka — ano węźże taką przyjaciółką, towarzyszkę, drugiego ja, jak moja Elżutka na przykład, to panie będziesz siedział pod pantoflem.

— To ty panie Symforjonie, nie znasz się na wartości swej żony, nie umiesz jej ocenić.

— Ty to samo, to samo panie Zygmuncie!... już ja wolę mieć dobry obiad w domu, jak poezje i romanse...

— Ano nie mamy o czem mówić! — kończył uczony mój szwagierek.

Widziałem więc, że między młodem małżeństwem tkwi już zarzewie niezgody. Zarzewie to co chwila wzrastało i musiało się skończyć wybuchem.

Ano, tragedia była na dzień tego małżeństwa, ale nie uprzedzając wypadków, należy mi koleją wszystko opowiadać.

Pan Zygmunt z początku chciał ją koniecznie przerobić, na swój sposób przekabacić.

Ale dobra natura Sabinki, oparła się temu. Bywało nieraz, przyszedł do domu z biura i

zamiast bawić się i weselić z żoną, siadł do książki i czytał, lub prawil jej niestworzone androny o towarzystwach, budzeniu życia, o pisarzach, ekonomistach i tym podobnych indywiduach, którzy każdego praktycznego człowieka tyle obchodzą co psa piąta noga.

— Mój Zygmsiu — mówiła do niego Sabinka — kupiłam dzisiaj na targu, bo sama na targ chodzę, przesłicznych szparagów i tanio — po...

— Dobrze, dobrze Sabciu, to mniejsza. Chciałem ci powiedzieć, że wyszło ciekawe bardzo dzieło...

— Tak?!... to dobrze... przyglądałam dzisiaj czy poziomek nie ma — ale chociaż były to tak drogo...

— Moja Sabciu — przerywał pan Zygmunt — te rzeczy nie wiele mnie obchodzą. Człowiek nie samym chlebem żyje, jak mówi Pismo Święte,

I miał rację panie, bo gdyby się samym chlebem żyło, toby człowiek nie daleko zajechał.

Ale cóż z tym człowiekiem było robić.

Wszystko go gniewało.

Sabinka chciała chodzić po spacerach, pokazać się ludziom, jak każda młoda mężatka, on rad był siedzieć w domu, nigdzie nie wychodzić i dłużyć nad książkami, albo latać panie jak kot z pecherzem, być na piętnastu sesjach, gdzie djabli wiedzą o czem radzono, gadać godzinami na posiedzeniach, wpisywać się we wszystkie towarzystwa i wołać:

— Pozbądźmy się apatii przez Bóg żywy, od apatii do trumny krok jeden tylko!...

(Ciąg dalszy nastąpi).

DZIAŁ GOSPODARCZY

Gospodarka państwo-samorządowa powiatu toruńskiego.

IV.

Ochronka nie przejął powiat żądnych.

W roku 1928 przystąpił powiat do urządzenia i uruchomienia 2 ochronki kosztem 10,500 zł. Obywatelstwo, widząc korzyści z takich urządzeń, chętnie posyła swoje dzieci do tych zakładów.

Szkół jest w powiecie 77—34 jednoklasowych, 25 dwuklasowych, 12 trzyklasowych, 2 czteroklasowe, 1 pięćklasowa i 3 siedmioklasowe. Do szkół tych uczęszczało w r. 1927 razem 6772 dzieci, z tych było 6070 katolickich, 702 ewangelickich, a według narodowości 6090 Polaków, 682 Niemców. Nauczało 171 nauczycieli i to 94 męskich, 77 żeńskich sił, z których było 152 wyznania katolickiego a 19 ewangelickiego.

Celem podniesienia stanu nauczania i nauki prowadzi się obecnie skomasowanie szkół jednoklasowych. Trafia to na opór, jednakowoż należy przypuszczać, że z biegiem czasu opór ten, z uwagi na konieczność podniesienia poziomu nauki, upadnie.

Kościółów i kaplic znajduje się w powiecie 44. Z tych jest 19 kościołów i 7 kaplic katolickich a 15 kościołów i 3 kaplice ewangelickie.

Kościół katolicki są przeważnie stylu gotyckiego a zostały w największej części zbudowane w XII i XIII, stuleciu, jeden kościół pochodzi nawet z XI. stulecia. Miasto Chełmża było dawniej siedzibą biskupów chełmińskich, katedra w Chełmży zbudowana jest w r. 1248.

Kościół ewangelicki pochodzą z czasów nowszych a zostały pobudowane w większej części w czasie osiedlenia się kolonistów niemieckich. W posiadaniu kościoła ewangelickiego znajduje się 6 kościołów katolickich pobudowanych w wieku XII. i XVI.

W r. 1919 połączyły się powiaty Chełmno—Świecie—Toruń w związek elektryfikacyjny celem zaopatrzenia ludności w prąd elektryczny z Elektrowni Krajowej w Gródku. Z powodu braku gotówki prace postępowyły bardzo powoli, do końca roku 1927 przeprowadzono w powiecie razem 15 km. przewodów elektrycznych. Dopiero po uzyskaniu większej pożyczki w r. 1928 przeprowadził związek w r. 1928 większe prace, instalując około dalszych 40 km. przewodów. Zainteresowanie ludności rośnie i już cały szereg gmin i obszarów dworskich zostało zaopatrzonych w elektryczne światło i siłę. Udział powiatu toruńskiego

w związku elektryfikacyjnym wynosi 250.000 zł. Cała kwota udziału jest już wpłaconą.

Budownictwo i mieszkania.

Czas wojny spowodował zastój w budownictwie, zaprzestano stawiać domy mieszkalne. Powojenny czas wykazał bardzo poważne braki mieszkań, jednakowoż dewaluacja pieniężna, a później ciasnota na rynku pieniężnym i bardzo drogi kredyt niemniej bardzo krępująca ustawa o ochronie lokatorów i niskie czynsze komornego odstraszały od budowania nowych mieszkań, stawiano tylko najkonieczniejsze budynki. W czasie od 1919 do 1928 r. wzniesiono w powiecie toruńskim,

w roku	w mieście		na wsi	
	domów mieszk.	budynków gosp.	domów mieszk.	budynków gosp.
1919	—	—	10	22
1920	—	—	31	37
1921	—	—	15	38
1922	4	—	14	33
1923	2	—	20	49
1924	1	—	13	44
1925	2	—	17	52
1926	3	—	29	55
1927	9	—	47	111
1928	4	—	51	134

Miasto Chełmża wybudowało w r. 1928 1 dom mieszkalny o 30 izbach, a rozpoczęło dalszy dom o 48 izbach.

Pożarnictwo.

Wszystkie gminy w powiecie zaprowadziły statuty regulujące obowiązek udzielania przez obywateli pomocy na wypadek pożaru. Ponadto istnieje w powiecie 16 ochotniczych straży ogniowych, z których najstarsza w Chełmży założona została w r. 1868, a druga w Podgórzu w r. 1885. 11 straży ochotniczych założono w latach od 1923—1928. Wszystkie straże ochotnicze liczyły w roku 1928 czynnych członków 309, a członków wspierających 321. Narazie są straże ogniowe zaopatrzone tylko w najniezbędniejsze narzędzia. Powiat udziela pomocy pieniężnej na uzupełnienie tych narzędzi, umundurowania itd. Na takie cele wydano w roku 1926 kwotę 1250,— zł., w roku 1927 — 2000 zł., a w r. 1928 — 2000 zł.

Wpłacanie opłat stemplowych za pośrednictwem P.K.O.

Ministerstwo Skarbu wyjaśnia, że wszelkie opłaty stemplowe mogą być uiszczane za pośrednictwem P. K. O. Kasa skarbową na żądanie strony zamieszczonej na odwrotnej stronie dowodu wpłaty wystawia formalne pokwitowanie i wysyła je pocztą na koszt płatnika. Pokwitowanie to należy przechować przez 5 lat.

Cena cukru nie będzie podniesiona.

Na ostatnim posiedzeniu Komisji Głównej Rady Spółczyńców, zwrócono się do obecnych na tem posiedzeniu przedstawicieli Rządu — w sprawie rzekomego zamiaru podniesienia cen cukru. Przedstawiciele Rządu zaprzeczyli tym pogłoskom. Wynika z tego, że cena cukru pozostanie niezmieniona.

Odroczenie służby wojskowej dla jedynych żywicieli rodziny.

Obecnie zbliża się okres składania podań o odroczenie służby wojskowej dla jedynych żywicieli.

Starający się o odroczenie z tytułu jedynego żywiciela winien wnieść podanie w terminie najpóźniej 30-dniowym od momentu uznania go za zdolnego do służby wojskowej — lub jeśli okoliczności — uzadniająca prawo do odroczenia powstały dopiero po upływie tego terminu — najpóźniej w przeciągu 30 dni od powstania lub uzyskania wiadomości o tych okolicznościach.

Za jedynych żywicieli uważani są: 1) syn niezdolnych do pracy rodziców, wdowy lub wdowca, syn niezdolnej do pracy nieślubnej matki.

2) rodziny i przyrodni brat osieroczonego i nieślubnego rodzeństwa,

3) wnuk niezdolnych do pracy dziadków wzgl. dziadka lub babki w linii prostej — o ile osoby te nie posiadają zdolnych do pracy dzieci.

Do posiadania o uznanie za jedynych żywicieli należy dołączyć: 1) wyciąg z ksiąg stałej ludności — obejmujący wszystkich członków rodziny poborowego, 2) metrykę śmierci rodziców, o ile które z nich zmarło i odpis posiadanego dokumentu wojskowego.

Popieranie rolnictwa przez samorządy.

Ministerstwo rolnictwa w porozumieniu z ministerstwem spraw wewnętrznych i reform rolnych ustaliło instrukcję w sprawie popierania rolnictwa przez samorządy.

Zgodnie z nią całokształt prac nad podniesieniem rolnictwa w powiecie i wykończeniem rolniczem terenów, objętych akcją agrarną, znajdować winien poparcie i należąca opiekę w organach samorządu powiatowego.

Do zadań samorządu w tej dziedzinie należą: 1) akcja meljoracyjna, 2) opieka weterynarna, 3) planowa likwidacja nieużytków, 4) szkolnictwo rolnicze, 5) popieranie hodowli, 6) zwalczanie chorób roślin, oraz tepienie chwastów i szkodników roślin, 7) wreszcie popieranie dobrowolnych zrzeszeń rolnych, które w różnorodny sposób pracują nad podniesieniem kultury rolnej.

Zeznania o obrocie.

Przypominamy kołom zainteresowanym że termin składania zeznań w sprawie obrotu upływa dnia 15 bm. Do składania zeznań obowiązane są i te przedsiębiorstwa, którym przyznano w roku przeszłym kategorię III-cią. Od dnia 15 lutego obarczeni będą opieszali karą 50 złotych.

Nowe złote monety we Francji.

Mennica paryska zajęta jest obecnie wybiciem modeli nowych francuskich monet złotych i srebrnych.

Nie będą to jednak monety tej samej wartości, jak owe, które w 1914 r. po wybuchu wojny, tak nagle zniknęły z obiegu. Na nowem bowiem „Napoleonie“ lub „Ludwiku“, jak nazywano przed wojną złote monety dwudziestofrankowe stać będzie napis: Sto franków. A dawne solidne pięćciofrankówki srebrne znikną raz na zawsze z powierzchni ziemi, miejsce zaś ich zajmą monety cieńsze i lżejsze.

Płatności podatkowe w lutym.

1. do 15-go I rata gruntowego, 2. od nierechomości miejskich i niektórych wiejskich za 4 ty kwartał 1928,
3. do 15-go przemysłowy od obrotu jak w styczniu,
4. w 7 dni od wypłaty dochodowy od uposażeniowych, emerytur i t. p.,
5. od lokali za 4-ty kwartał 1928 r.

Podwyższenie stopy procentowej od wkładów dolarowych.

W porozumieniu z Ministerstwem Skarbu powzięto w kołach bankowych zamiar zniwelowania nierówności zachodzących między stopą procentową od wkładów dolarowych bez wypowiedzenia w bankach polskich a stopą procentową stosowaną w krajach sąsiednich. Stopa ta jest u nas niższą, co powoduje niejednokrotne lokowanie wkładów w Niemczech lub w Gdańsku. Zostanie podniesione z 3% na 4% w stosunku rocznym.

Kredyty dla młynarzy.

Z inicjatywy ministra spraw wewnętrznych zwołana została na dzień 28 ubm. konferencja z przedstawicielami zainteresowanych ministerstw gospodarczych, banków państwowych oraz delegatami przemysłu młynarskiego, w celu omówienia możliwości zasilenia poważnych młynów handlowych i rolniczych w krótkoterminowe kredyty dla umożliwienia im dokonywania zakupu zbóż chlebowych w związku z sytuacją na krajowych rynkach zbożowych, ujawniającą się w dużej podaży ziarna.

Giełda bydła.

Poznań, dnia 15. 2. 1929 roku.

Bydło:

Stadniki:
pełnomięsiste młodsze . . . . . 134—136
miernie odżywione młodsze i dobrze odżywione starsze . . . . . 116—126

Jałowice krowy:

starsze wytuczony krowy i mniej dobre krowy młodsze i jałowki . . . . . 136—144
miernie odżywione krowy jałowki . . . . . 126—118
lecho odżywione krowy i jałowki . . . . . 090—100

Cięła:

najprzedniej. cięła tuczne . . . . . 180—174
liche ssaki . . . . . 150—140

Owce:

Opasy chlewne:

starsze skopy tuczne, liche jagnięta tuczne i dobrze odzyw. młode owce . . . . . 112—113
miernie odżywione skopy i owce . . . . . 000—108

Świnie:

pełnomięsiste od 120 do 150 kg. żywej wagi . . . . . 206—210
pełnomięsiste od 100 do 120 kg. żywej wagi . . . . . 200—204
pełnomięsiste od 80 do 100 kg. żywej wagi . . . . . 194—198
męsiste świnie ponad 80 kg. . . . . 186—190
macyory i późne kastraty . . . . . 150—190

STRZECHA RODZINNA

Bezpłatny dodatek niedzielny do „Przeglądu Pomorskiego“

Nr. 7

Niedziela, dnia 17 lutego 1929

Rok II

Na pierwszą niedzielę postu.

Lekcja

Z listu drugiego św. Pawła do Korynt.
rozd. 6, w. 1—10.

Bracia! Napominamy was, abyście nadaremno łaski Boskiej nie przyjęli. Albowiem mówi: czasu przyjemnego wysłuchałem cię, a w dzień zbawienia ratowałem cię. Oto teraz czas przyjemny, oto teraz dzień zbawienia! Nie dając nikomu żadnego zgorszenia, aby nie było naganione posługiwanie nasze, ale we wszystkim stawmy samych siebie jako sługi Boże w cierpliwości wielkiej, w utrapieniach, w uciskach, w biciu, w więzieniu, w rozruchach, w pracach, w niespaniach, w pościach, w czystości, w umiejętności, w nieskwapliwości, w łagodności, w Duchu świętym, w miłości nieobludnej, w mowie prawdy, w mocy Bożej, przez broń sprawiedliwości po prawicy i po lewicy: przez chwałę i zelżywość, przez osławienie i dobrą sławę, jakoby zwodnicy, a przecież prawdziwi, jako nieznajomi, a przecież znajomi, jako umierający, a oto żyjemy, jako karani, a nie umorzoni; jako smetni, lecz zawsze weseli, jako ubodzy, a wiele ubogacający, jako nic nie mający, a wszystko mający.

Ewangelja

świętego Mateusza rozdz. 4, wiersz 1—11.

Onego czasu Jezus był zawiedzion na puszcze przez Ducha, aby był kuszon od diabła. A gdy pościł czterdzieści dni i czterdzieści nocy, potem śnął. I przystąpiwszy kusiciel, rzekł Mu: Jeśliś jest Syn Boży, rzec, aby te kamienie stały się chlebem. Który odpowiadając, rzekł: Napisano jest, nie samym chlebem żyje człowiek, ale wszelkiem słowem, które pochodzi z ust Bożych. Tedy Go wziął diabeł do miasta świętego i postawił Go na ganku kościelnym i rzekł Mu: Jeśliś jest Syn Boży, spuść się na dół, albowiem napisano jest, iż aniołom swoim rozkazał o Tobie, i będą Cię na rękę nosić, abyś snadź nie obraził się o kamień

nogi Swojej. Rzekł mu Jezus: zasię napisano jest: nie będziesz kusił Pana Boga twego. Wziął Go zaś diabeł na górę wysoką bardzo i ukazał Mu wszystkie królestwa świata i chwałę ich, i rzekł Mu: to wszystko dam Tobie, jeśli upadłszy uczynisz mi pokłon. Tedy mu rzekł Jezus: idź precz szatanie! Albowiem napisano jest: Panu Bogu twemu kłaniać się będziesz, a Jemu Samemu służyć będziesz. Tedy opuścił Go diabeł: a oto aniołowie przystąpili i służyli Jemu.

Uzgodnienie Wielkiejnocy po 347 latach.

Objaw pojednania narodów świata.

Cokolwiek powiedzą o nas przyszłe wieki, to jednak po strasznej wojnie która — zdawało się cały świat przemieniła w jeden obszar zawiści i grozy, zasługą współczesnego nam pokolenia ludzkiego są pewne wysiłki w sprawie pojednania narodów świata, a więc poczynania, które w myśl proroctwa prowadzić mają do tego błęgiego stanu, aby był jeden pasterz i jedna owczarnia.

Objawami tego niejako zespalania się ludzkości — mimo wszystko co zaszło — jest niewątpliwe powołanie do życia takiej zachęciawej organizacji, jak Liga Narodów. W dalszym ciągu dowodzi tego pakt Kelloga, który niebawem obejmuje również niemal cały świat. Niewątpliwym dowodem, jeżeli nie pojednania, to zbliżenia jest t. zw. „protokół Litwinowa“ świeżo podpisany uroczyście w Moskwie przez przedstawicieli 5 państw bałtyckich. Dziejowe znaczenie przywrócenia państwa kościelnego i pojednania Kwirynału z Watykanem, nie ulega też żadnej wątpliwości.

Obecnie mamy do zanotowania nowy objaw jedności wielkiej ilości narodów świata, mianowicie po raz pierwszy od 347 lat niedziela Wielkanocna w dniu 31 marca b. r. będzie świętem Paśchy dla wszystkich wyznań chrześcijańskich i żydów, tak, że święto Baranka obchodzić będzie prawie cała Europa i Ameryka, wraz z Australją, a w każdym razie także znaczne obszary Azji i Afryki.

Stało się to dzięki temu, że synod prawosławny w Bukareszcie postanowił świeżo dzień Wielkanocy przesunąć zgodnie z kalendarzem Gregoriańskim o dni 14, a więc usunąć tę rozbieżność,

która nastąpiła w r. 1582, wskutek przyjęcia wówczas przez kościół prawosławny błędnego w rachunku kalendarza Juljańskiego.

Jeżeli to uzgodnienie terminu Wielkanocy w r. 1929 stanie się odtąd zasadą, to w takim razie ten pozornie drobny fakt będzie mogło współczesne pokolenie znowu zapisać na dowód utrwalającego się pojednania w świecie.

ZE SWIATA

Aktorka która przenosi klasztor ponad świat.

Sensacją Nowego Jorku było wstąpienie do klasztoru młodej amerykańskiej aktorki rewjowej miss Peggy Udell, występującej z wielkim powodzeniem w teatrzyku Broadway. Zapytana o motywy swego kroku młoda aktorka odpowiedziała co następuje: „Broadway to tylko hałas, fałsz i obłuda. Ludzie są tu nieszczerzy. Dlatego szukam ciszy klasztoru“. — Analogiczny wypadek zdarzył się w Paryżu, gdzie artystka operowa Simone Lupin wstąpiła 22 stycznia b. r., do klasztoru Dominikanek.

Dziewiąta kobieta weszła do Izby Gmin.

W wyniku częściowych wyborów, które odbyły się onegdaj w okręgu wyborczym Bishop-Auckland, wejdzie do angielskiej Izby gmin pani Hugh Alton, której mąż jest również członkiem Izby gmin. Będzie to dziewiąta z urzędu kobieta, która zasiądzie w parlamencie angielskim.

Naukowa wycieczka lekarzy na francuską Rivierę i do francuskiej Afryki Północnej.

Dzięki zaproszeniu Towarzystwa Lekarskiego na Rivierze, wybiera się międzynarodowa wycieczka lekarzy z końcem marca, pod kierownictwem dra. Baracha (Wiedeń) do Nicei. Prezes Tow. Lekarskiego na Rivierze osobiście zajmie się oprowadzaniem uczestników wycieczki po zakładach leczniczych i pokazywaniem im zabytków sztuki w Nicei, Cannes, Mentonie, Monte Carlo. — Dalszy plan wycieczki: Marsylja, skąd nastąpi wyjazd do Algieru. Uczestnicy wycieczki zamierzają dotrzeć do wnętrza Afryki, aż do Biskry. Lekarze z wszystkich krajów, którzy pragną się przyłączyć, otrzymają bliższe informacje na pisemne zapytania pod adresem: Herzliche Auslandsstudienreisen, Wiedeń (Wien.) 1. Biberstrasse 11. I Stock, Tuer 6.

Nowe odkrycie Edisona.

Jak nowojorskie „Herald and Tribune“ donosi, zamierza Edison, z okazji ukończonego dziś 82 roku życia dać ludzkości „piękny podarunek“, jak się sam wyraża. Ma on na myśli pewną roślinę, której sok może wybornie zastąpić gumę. Roślina ta da się uprawiać jak zboże i jest niezmiernie trwałą. Wystarczy siał ją co 5 lat.

Rady dla mężatek.

Angielskie pismo „Liberty“ zwróciło się do swych czytelniczek z prośbą o wymienienie, jakie, ich zdaniem, są przykazania, których przestrzegać powinny dobre żony. Wyznaczoną za najlepszą odpowiedź nagrodę otrzymała pani Ella Wheller. Przykazania przez nią ułożone są następujące:

Po ślubie nie powinnaś się gorzej ubierać, aniżeli przed ślubem. Pamiętaj bowiem, że choć polowanie zakończone, te jednak zdobycz — trzeba zatrzymać.

Nie zapominaj, że zdrowie jest podstawą szczęścia, a dobre trawienie podstawą zdrowia. Dbaj więc o zdrowie i smaczne jedzenie, a mąż będzie ci szczerze wdzięczny.

Jeżeli mąż ma kilka dni wolnych od codziennej pracy, nie zatrzymuj go przy sobie, lecz raczej ułatwiał mu wyjazd i wypoczynek, powróci odświeżony na duchu, wypoczęty i w dobrym humorze.

Nie rób nigdy złośliwych uwag o jego krewnych i przyjaciółach.

Nie oburzaj się, jeżeli mąż włoży krawat który ci się nie podoba, albo zapali cygaro, którego zapachu nie lubisz. Pomyśl, iż ma on prawo do swych własnych upodobań, a nie musi we wszystkim postępować według twojego gustu.

Jeżeli mąż twój zachwyca się jakąś kobietą, podziel jego entuzjazm. Kobieta rzadko kiedy uznaje zalety innych kobiet, ale ty bądź wyjątkiem. Im bardziej będziesz bezstronna i życzliwa dla ludzi, tem większe uznanie zyskasz w oczach męża.

Jeżeli mąż przyniesie podarek bezużyteczny i który ci się nie podoba, uściskaj go serdecznie i za dobre chęci.

Gdy mu się zdarzy jakaś nieprzyjemność (czego nigdy w życiu nie brak), staraj się go uspokoić i o ile to możliwe, rozweselić. Niejedna tragedia została zażegnana dobrym dowcipem, a naodwrot drobniutki przyczynił się nieraz od rozbicia małżeństwa.

Nie dopytuj się męża o jego przeszłość. Z takich rozmów wynika zawsze groźne nieporozumienie.

Nadewszystko, pamiętaj o słowach przysięgi, wypowiedzianej przed ołtarzem: w złej i dobrej doli stój wiernie przy jego boku. Wielu mężczyzn stało się wielkimi ludźmi dzięki dobrym żonom.

PORADY GOSPODARSKIE

Sposób na pędraki.

Jeden z wybitnych naszych rolników zauważył, że na polu z burakami pastewnymi, w które wsiano nieco maku, pędraki zgromadziły się przy korzeniach maku, niszcząc go, buraków natomiast nie uszkodziły. Byłoby więc wskazane przeprowadzić z tym sposobem próby, wsiewając w buraki nieco maku w latach, w których grozi klęska pędraków, i w ten sposób odciągnąć je od buraków.

Które nawozy sztuczne można mieszać a które nie? Saletry nie powinno się mieszać z suferfosfatami, jeżeli mieszanina nie ma być odrazu wysiana, w krótkim bowiem czasie następuje spicie się mieszaniny w twarde bryły.

Zresztą można mieszać saletrę z wszystkimi innymi środkami nawozowymi.

Siarczanu, amoniaku, superfosfatów, gna, mączki z krwi, nie należy mieszać z tomasówką i wapnem palonem, gdyż to powoduje stratę kwasu fosforowego, a azotu przy nawozach, zawierających amoniak.

Tomasówkę, wapno, popiół drzewny, mieszać można tylko z saletrą, surowcami i solami potasowymi, z temi ostatnimi jednak tylko z dodaniem 2¹/₂ mialu torfowego, jeżeli mieszaniny nie wysieją się natychmiast.

Sole potasowe mogą być ze wszystkimi środkami nawozowymi mieszane, jeśli jednak nie mają być zaraz wysiane, dodać im należy 2¹/₂% mialu torfowego. Wskazaniem jednak jest natychmiastowe wysianie mieszaniny.

Karma królików w zimie. Wybór karmy dla królików w porze zimowej nie jest zbyt obszerny; dawać im można: siano, koniczynę, liście kukurydzy, buraki marchew, galarepę, ziemniaki. Słoma z wyki, grochowiec, bobowianka, dają paszę pożywną i wcale nie kosztowną.

Ziarno wszelkie jak: jęczmień, owies, kukurydza, i t. p. są wprawdzie karmą wyborną, lecz za kosztowną, by jej można używać do powszechnego karmienia, chociaż nie obejdzie się, by nie dać ziarna po garści karmiącym maciorcom, odłączonym młodym lub też zwierzętom przeznaczonym na opas. Wody króliki nie potrzebują, chyba tylko wtedy, gdy otrzymują paszę zupełnie suchą; przy skarmianiu buraków, ziemniaków lub innych okopowizn, zawierających dużo wody, pojenie królików jest zbędne.

Ponieważ króliki należą do gryzoniów, tj. do takich zwierząt, którym zęby sieczne odrastają, przeto trzeba im dawać suchych gałązek drzew leśnych, jak: brzozy, wierzby, topoli, jesionu, akacyj klonu, osiki itp., by przez ogryzanie tych gałązek mogły sobie zęby ścierać. W braku takich twardych materiałów do gryzienia niszczą króliki sprzęty w stajence, a gdy tego niema, wyrastają im zęby tak nadmiernie, że później nie gryść ani jeść nie mogą i giną z wycieńczenia.

PORADY PRAKTYCZNE

Kto cierpi na wyrzuty na wargach przy częstym katarze lub gorączce, dobrze robi, jeśli codziennie rano i wieczorem zwilży je lekko watą, zmaczaną w wodce francuskiej. Nie będą się tworzyć pęcherze, ani wargi nie będą pękały przy zimnym wietrze. Zabieg ten godny jest polecenia, zwłaszcza dla automobilistów.

Linoleum przywraca blask, skoro się po każdorazowym usuwaniu kurzu natrze mlekiem i wytrze dobrze suchym sukniem. Zmatowane linoleum długi czas utrzymuje się świeżo z połyskiem.

Kwiaty cebulkowe w wazonach. — Aby mieć piękne kwiaty z sadzonych w wazonach kwiatów cebulkowych, przyrządza się pożywkę, która ma znaczny wpływ na rozkwit cebulek kwiatowych. Bierze się 14 deka saletry, 17¹/₂ gram

o pokutowaniu dziadowskie śpiewanie.

*Chodziłeś w zapust na tańce i bale,
O grzesznej duszy nie myślałeś wcale,
Ale cię dognał post, a z postem spotem
Kapłan z popiołem.*

*Żeś proch i popiół, to pamiętaj sobie,
Figlów zaprzestań w wielkopostnej dobie,
O sędzie raczej pomyśl ostatecznym
O ogniu wiecznym!*

*Za zbytki, flirty, niewiast uwodzenie
Srogie cię czeka w piekle potępienie:
Na węglach będziesz tańcował bluesa
Przy granii biesa.*

*Mają djabliska tegie instrumenty:
Dragiem ognistym przypiekają pięty,
Kańczugiem ćwiczą, kołem łamią kości.
Za ludzkie złości.*

*Tedy się z grzechów kajaj, marny człeczce,
Nim ci czart duszę na męki zawlecze,
Rozłącz się wreszcie z wszeteczną osobą,
Co grzeszy z tobą!*

*Został ci marzec i niecały luty,
Na odprawienie pobożnej pokuty;
A jak chcesz znaleźć prostą w niebo drogę,
Ja ci pomogę:*

*Kto pragnie zmasać wszelkie przewinienia,
Ten w życiu musi znieść liczne cierpienia,
Kata mieć musi, bo zawdy i wszędzie
Drepczyć go będzie.*

*Katem takowym będzie ci niewiasta;
Bierz przeto babę, ożeń się i basta!
Niejedną bowiem mądre pismo rzekło,
Że z babą piekło...*

*Kto kilkanaście roków ożeniony,
Może być pewien niebieskiej korony,
Kto zaś do tego teściową nabędzie,
Ten wyżej siędzie.*

*We wszystkim jednak miej pomiarkowanie,
Zemrze ci żonka, trwaj w wdowieńskim
stanie!*

*Widać, żeś wszystko odpokutował,
Gdys ją pochował.*

*Tędy się żenić nie waż po raz wtóry,
Bo cię nie przyjmą archanielskie chóry;
Niebo — przybytkiem mądrości i cnoty
Nie zaś głupoty.
Kleko.*

---

soli kuchennej, 17¹/₂ gram potażu, 9 gram cukru, i 5 deka wody deszczowej. Sole wymienione rozpuszcza się w tej wodzie, a potem dopiero dodaje się cukier i filtruje. Przy podlewaniu wazoników wodą zwykłą lub deszczówką, dodaje 8 lub 12 kropli tego płynu, a podlewanie to skuteczniejsza się co 10 lub 12 dni.

ZAGADKI

1

Nie w szlachcie, a na tarczy
Mam herbów dwanaścioro.
Nie żyje, lecz mi starczy
Sił na chód każdą porą.
Choć bije, nikt nie czuje,
Językiem liżę ścianę;
Rękami pokazuje
Me herby malowane. —

2

Pierwsze i drugie zwykle za złe czyny czeka,
Wspak napój często zgubny dla człowieka.
Drugie i czwarte często w polu u żołnierzy.
Drugiej trzeciej i czwartej pobożny żyd

[wierzy

Wszystko zaś niebezpieczne rzeczy bardzo

[znane,

Dla bezpieczeństwa jednak często używane.

(Za trafne nadesłania rozwiązanie będziemy przez losowanie nagradzali wartościowymi pożytecznymi podarunkami. O nagrody może się ubiegać młodzież od 8 — 20 lat życia. — Przyp. red.

WESOŁY KĄCIK

W restauracji.

Żyd:

— Cziastki jest?

Kelner:

— Są.

Żyd:

Proszę dwóch!

Inny żyd nie wiedział, czy się mówi dwie herbaty czy dwa herbaty, rzecze więc do kelnera:

— Proszę trzy herbaty, jedną nazad.

Na posterunku.

Posterunkowy (w nocy).

— Kto idzie?

Mi.

Jak przemawiać?

Przekupka woła syna. — Bolek i żadnej odpowiedzi nie otrzymała.

— Boleciu! — to samo milczenie —

— Boleś! — również

— Boleś! — nic

— Boleczku! — nic

— Boluniu! — nic

— Bolesiu!

Wreszcie rozgniewana wrzasnęła:

— Bolek i ty, psiakrewski draniu idziesz tu do cholery ciężkiej, czy nie?! i to pomogło. —

Dzielny obrońca.

Podpił się w karczmie stary Jakób z Szymkiem i dostał od niego w twarz. Wtem wchodzi Wojtek, syn pobitego Jakóba.

— Widzisz, Wojtek, jak maie tu biją? Nie obronisz ojca?

— Kto was bije, tatusiu? Kto tu śmiał zwalić mego ojca?

— Ja — odzywa się Szymek i stanął gotów do bójki.

Ty? — rzecze Wojtek. A spróbuj jeszcze raz!

Szymek gruchnął w twarz starego, aż ten uściadł na ławie.

A spróbuj jeszcze raz! — zawołał Wojtek.

Szymek, nie namyślając się, odwinął rękę i machnąwszy, zwałił Jakóba pod ławę. Wtedy Wojtek, podniósłszy ojca, wyprowadza go z karczmy i gada na ucho:

— Chodźcie, chodźcie, tatusiu. Niema tu co robić.

Z czasów caratu.

Komendant rosyjskiej skraży granicznej, posyłając soldata na stanowisko, przykazuje mu temi słowy:

— A uważaj! Jeżeli zobaczysz konstytucję, to mi daj znać! Na to soldat:

Meduję, wasz wysoko błahorodje, ja nie wiem co to konstytucja.

Konstytucja? To ja ci wytłumaczę.

Wydobył cztery zapalki i, ułożywszy je w rzędzie, rzecze, wskazując po kolei:

To jest car batiuszka, a to generał, to jestem ja, ta ot taka dama. No pokaż teraz gdzie jest generał?

Soldat wskazał na drugą zapalę.

— Dobrze — rzecze komendant, następnie zebrał zapalki i zmieszawszy je, zapytał:

— A teraz gdzie jest generał?

— Nie wiem!

No to jest konstytucja. Rozumiesz?

— Rozumiem —

Odwrotnie.

Służąca. — Proszę pani. Od pierwszego odchodzę.

Pani. — Ano, jak chcesz, Anusiu. Ale proszę cię, daj mi świadectwo, ażebym mogła otrzymać nową kucharkę. Tylko błagam cię, nie pisz nic złego. Ja ci tu nawet przygotowałam bruljon.

Służąca. — Niechno pani przeczyta.

Pani. — W tej chwili. Zaświadczenie. Niniejszym zaświadczam, iż służyłam u państwa Cieleńkiewiczów bez 3 miesiące i 8 dni. Państwo prowadziło się dobrze, jeść nie żałują, som ciche, punktualne i niepyskate.

Służąca. — Jak pani wykreśli to nie żalowanie jadła i niepyskatość, to mogę świadectwo podpisać, bo wedle tamtego, to byłaby nieprawda.

W szkole.

— Cynadersman przypuścimy, że ty masz 5 milj. marek i trzeba ci przerachować je na złote polskie. Jak to ty zrobisz?

Chłopak milczy.

— Co nie potrafisz? — pyty nauczyciel.

— Potrafić? Czemu nie! mój tate tyż potrafił, ale go przytem szlag trafił.

Przez zakopcone szkietko!

— A to skaranie Boskie z tym chłopem! Już dawno po kolacji, a on dopiero teraz przychodzi do domu. Widzieliście wy to ludzie? — Temi słowy przywitał mnie mój „słowiczek domowy“, który z racją lub bez racji śpiewa, zrzedzi i gra na moich nerwach.

Na tych ostatnich „instrumentach“, to już mógłby pójść w zawody z samym Paderewskim. Ho, ho — żaden skrzypek, ani pianista nie mógłby stanąć z nim w zawody... Psu na budę zdałyby się występy bohatera tenora z Bydgoszczy.

Ale do rzeczy.

Kiedym został tak mile powitany przez moją magnifikę, więc jej odpowiadam:

— Moje skarby jedyne, czego krzyczysz? Byłem w kościele i po drodze spotkałem znajomego, któremu przecież nie mogłem odmówić „jednego“, boć przecież podobno ma Chelmską pójść za przykładem Pruszkowa... Prohibicji domagają się szerokie rzesze obywatelstwa. Czyś nie o tem nie słyszała moja duszko?

— Co mnie tam obchodzi twoja prohibicja — odparła, nie ustępując, — a pal ją licha! Kolacja jest zwykle o godz. 7-mej, a ty gdzieś się tłuczysz po Brzuszkiewiczach, Gogach, Daleczyńskich i dopiero teraz przyłazisz.

— Mój aniele...

— Cicho! — tupnęła nogą — nie tłumacz się! Widzę, że z tobą trzeba inaczej postępować. Raz przyrzekasz, że punktualnie przyjdiesz, a potem słowa nie dotrzymujesz, robisz podobnie jak „kolegatum-magistratum“.

— Co to jest? — pytam.

— Wiesz ty dobrze i nie pytaj się — palnęła mi wobec — od dzisiejszego dnia to się musi odmienić... oj musi... rozumiesz!?

— Ależ rozumiem, rozumiem duszko. Tylko się tak nie denerwuj — uspakajam delikatnie.

— Och rzeczywiście, żeś mnie zdenerwował ty nędzniku! Idź natychmiast do apteki pod Orłem i przynieś mi 4 kogutki.

— POCO aż tyle?

— Idź, idź i nie pytaj się, bo mi głowa pęknie... bo umrę ze zdenerwowania...

Ładnieś brachu nawazył, pomyślałem sobie, i pobiegłem po te kogutki. Sprawdziłem się dzielnie, bo w ciągu 2 minut już byłem z powrotem na trzecim piętrze.

Podałem memu „słowiczkowi“ zażywającemu kogutki, kogutka. Stękając, wyspała go sobie na nie przestający nigdy gadać języzek, jedynie podczas snu i popiła wody. Miałem wrażenie, że burza już przeszła. Ależ gdzie tam. Omyliłem się. Oj ty ludożerco! — zaczęła od nowa — ty pigularzu! ty pijaczyno! ty trucieliu mego życia! ty tyranie bez serca! ty!... ty!...

Już nie pamiętam, ile tych pięknych przydomków posypało się na moją biedną łepetynę. Schwyliłem tylko za melonik, złapałem za wieszak palto i dałem nura...

Poszedłem niezawodnie do zacnego Dziegiela, ale że to misje św. odbywały się w naszej parafii, powątałem się po ulicach, zaglądnąłem do Robaczysia, czy ma jeszcze „rarytasy“ i wróciłem do domu.

Oj, jaki ja byłem zadowolony, że sen złoty otoczył nimbem pieśczęoty moją kochaną, a nieraz nieznośną, jak w majowy wieczór komar, połowicę.

Przypatrzyłem się potem jej twarzyczce łagodnej, a tak groźnej, miłej, a tak dokuczliwej, troskliwej, a wymyślającej i gderającej i pomyślałem sobie tak: „że jest na świecie, że wy istniejecie, ale byłoby gorzej, gdyby was nie było“... Tacy to my już jesteśmy zbabiali mężczyźni. Klania się wszystkim chelmskim podobnym „słowiczkom“.

Agacio Patrzywką.

Bank Polski płacił 15 lutego za:

dolary amerykańskie	8,85 — 8,84
funtów szterlingów	43,12
franki szwajcarskie	170,85
franki francuskie	204,70
marki niemieckie	210,77
guldeny gdańskie	172,36

KRONIKA

Chelmska, dnia 16 lutego 1929 roku.

Kalendarzyk.

Sobota: Julianny.
Niedziela: Patrycjusza
Poniedziałek: Konstancji p.

Wschód słońca: 6,43 rano
Zachód słońca: 16,42 po poł.

DYŻUR NOCNY APTEK.

Dyżur pełni „Apteka Nowa“

— **Zapomogi dla bezrobotnych.** W dzisiejszą sobotę odbędzie się w tutejszym gmachu magistrackim wypłata zapomóg dla bezrobotnych. Na ten cel wyznaczono dla naszego miasta 5000 zł. Dla Pomorza czynniki rządowe wyasygnowały 40000 zł., a dla wszystkich województw w naszym kraju przeszło 1 1/2 miliona zł.

— **Składki inwalidzkie robotników sezonowych w Niemczech.** Konsulat Generalny w Berlinie donosi, iż podania, skierowane swego czasu przez sezonowych robotników rolnych, przebywających na pracy w Niemczech, do Konsulatu Generalnego o zwrot składek inwalidzkich są jeszcze przedmiotem załatwienia. Konsulat Generalny nie widzi możliwości odpowiadania na liczne zapytania w sprawie stanu rzeczy i tą drogą pragnie zainteresowanych poinformować, że skoro tylko instytucje ubezpieczeniowe przystąpią do wypłaty tych składek, Konsulat Generalny niezwłocznie wysyła je będzie przekazem pocztowym za pośrednictwem P. K. O. do zainteresowanych. — Wszelkie zatem zapytania i ponaglenia, są skierowane do Konsulatu Generalnego, są bezcelowe i pozostaną bez odpowiedzi.

— **Porta od weksli.** Jak nas informują Bank Polski, mając na celu potanieenie kredytu oraz uważając obniżenie stopy dyskontowej w chwili obecnej za niewskazane, zrezygnował z 30-groszowego porta od weksli.

— **Listy — dwa razy dziennie.** Min. poczt i telegrafów wydało zarządzenie, ograniczające do dwóch razy dziennie roznoszenie poczty w okresie silnych mrozów.

Jak wiadomo, poczta roznoszona jest stale 4 razy dziennie. Depesze i listy ekspres doręczane są bez opóźnienia.

— **Nowy projekt załatwienia sprawy koncesyj monopolowych.** W dniach najbliższych ma być załatwiona na konferencji w min. skarbu sprawa koncesyj monopolowych.

W kołach inwalidów wojennych dojrzał pogląd, że załatwienie sprawy nie może się odbyć kosztem dotychczasowych posiadaczy koncesyj, albowiem w ten sposób powiększyłoby się ubóstwo ludności i pozbawiło warsztatów zarobku. Projektowane jest zupełnie nowe ujęcie sprawy koncesyj monopolowych.

— Uwaga członkowie Ch. Z. Z.!

Jak się dowiadujemy z wiarogodnego źródła, taryfa plac robotniczych z dnia 19 września ubr., została ostatecznie przez władze ministerjalne zaalegalizowaną. Wobec tego taryfa ta obowiązuje wszystkich pracodawców na terenie województwa pomorskiego oraz na powiaty: szubiński, wyrzyski, inowrocławski i bydgoski.

— **Mróz nieco popuścił.** W dniu dzisiejszym w godzinach rannych termometr wskazywał 5 stopni C. poniżej zera. Horyzont jest w dalszym ciągu zachmurzony. Atmosfera w wilgotniała — skłonna do opadów atmosferycznych.

— **Mróz a roślinność.** Mróz zaniepokoił opinię publiczną co do jego wpływu na roślinność. Większość drzew w ogrodach należy do gatunków zupełnie w Polsce zaaklimatyzowanych. Drzewa te są nader odporne na spadek temperatury. Nasze lipy, klony, sosny, świerki, brzozy, kasztany, owocowe drzewa, które tylko od ręki ludzkiej, lub z powodu starości zginąć mogą.

Natomiast gorzej jest z delikatnymi gatunkami, pochodzącego z cieplejszych krajów, a u nas tylko sztucznie rozwinętemi. Do takich drzew należy akcja. Jednak dopiero z ociepleniem można będzie stwierdzić, w jakim stopniu mróz tym drzewom zaszkodził i czy pąki zostały przez mróz zniszczone. To samo dotyczy roślin kwiatowych, zaszczepionych cebulek.

Składka łańcuskowa.

na pomnik poległych w naszym mieście

Ogniwo 8.

Wezwany przez p. Fryca składam 5 zł. i do dalszego kontynuowania łańcucha składkowego wzywam: **p. Bolesława Feesera** (Bank Ludowy) i **p. dr. Wyszowskiego.**

Czajkowski.

W opiekę Najświętszej Marji Panny.

Wczoraj wieczorem odbyło się w tutejszym kościele pokatedralnym niezwykle wznieśli i uroczyste nabożeństwo do Najświętszej Marji Panny, Matki Chrystusa Pana. Świątynia była przepelniona po same brzegi wiernymi. Wszystkie ołtarze i cała świątynia jaśniała w blasku tysiącznych świec i lamp elektrycznych. Na kazalnicy ukazał się ks. O. Dominik, a przy ołtarzu Matki Boskiej zjawił się ks. prałat Szydlik w asyście kks. wikarych Gabrycha i Wilczewskiego.

Kierownik Misji św. ks. O. Dominik wygłosił przepiękne kazanie, błagając Matkę Chrystusową o wzięcie pod opiekę całą parafję chelmską. Z piersi wszystkich parafjan popłynęły pod stopy tronu Matki Bożej pieśni pobożne „Pod Twą obronę“ i „Serdeczna Matko“, poczem czcigodny duszpasterz ks. prałat Szydlik odmówił wspólnie z wiernymi litanję do Matki Boskiej.

Gdy na Magnificat uderzyły dzwonki, a wielkie dzwony z wieży kościelnej zabrzmiały błagalnymi dźwiękami, lud cały, śpiewając ze wzruszeniem tę pieśń mocarną, ze łzami w oczach prosił Matkę Przenajświętszą i Jej Syna Chrystusa — Króla o opiekę nad całą parafją chelmską i całą Polską.

Kto zna potęgę modlitwy śpiewanej, kto sercem całym przejął się chwilą Ofiarowania w formie tak wznieśli i przecudnej, ten nie zapomni przez całe swoje życie o Misji św. odbywającej się w naszej parafji. Podczas tego uroczystego nabożeństwa kilka osób z powodu niebываłego ścisłu zemdlalo. Poważniejszych jednak następstw nie było.

Dzisiaj w sobotę rano o godz. 8-mej odbyło się nabożeństwo żałobne za wszystkie dusze zmarłe w tutejszej parafji. Udział wiernych był bardzo liczny.

W niedzielę na sumie wygłosi kazanie ostatnie pożegnalne ks. O. Dominik, poczem poświęci Krzyż misyjny stojący na przykościelnym cmentarzu.

OO. kks. Mroziak i Urban wyjechali w dzisiejszą sobotę do parafji do Kielbasina na Misję św., a ks. O. Dominik opuszcza Chelmską w niedzielę po obiedzie, wyjeżdżając do Torunia, gdzie będzie miał Misję św. dla wojska.

— **Kronika policyjna.** Za przekroczenie przepisów policyjno-administracyjnych spisano dwa protokoły i podano dwie osoby do ukarania.

— **Komunikacja kolejowa** z powodu ogromnych śnieżyc w dalszym ciągu jest niezwykle utrudniona. Pociąg ranny udający się do Torunia utknął na linii za Ostaszewem i nie może dalej ruszyć. Tak samo na linii Brodnica — Kowalewo pociąg utknął na torze. Jedyne ruch kolejowy w kierunku Grudziądza i Unisławia odbywa się normalnie, jednak pociągi mają poważne opóźnienia.

— **W chorobach krwi, skórnych i nerwowych,** osiągamy przy stosowaniu naturalnej wody gorzkiej „Franciszka-Józefa“ regularne funkcjonowanie narządów trawiennych. Wybitni specjaliści przyznają, że są niezmiernie zadowoleni ze zbawiennego działania dawno stwierdzonego wody **Franciszka-Józefa.** Żądać w aptekach.

Teatr toruński.

W niedzielę dnia 17. o godz. 4 tej po poł. przedstaw. popularne nieodwoł. ostatni raz „Nitouche“ operetka-wodewil w 4-ach aktach Hervé. Ceny miejsc najniższe, o godz. 8-ej wiecz. 4-ty raz „Zaczarowane koło“. Baśń dramatyczna w 5-ciu obrazach Lucjana Rydla.

Wystawcy, wypełnijcie Wasze zobowiązanie wobec

Powszechnej Wystawy Krajowej.

Opieszalność Wasza zaszkodzi Wystawie, Wam Samym!

Za złożone życzenia i życzliwość nam okazaną w dniu naszego srebrnego wesela składamy niniejszem najserdeczniejsze

Bóg zaptać!

Toruń w lutym 1929 r.

Janostwo DREWKO

PRZETARG PRZYMUSOWY.

W dniu 19. 2. 1929 r. o godz. 9³⁰ przed poł. komornik miejski sprzedać będzie przy ulicy Szerokiej 30 w drodze publicznego przetargu najwięcej dającym za gotówkę

jedną kanapę (pluszową).

Chełmża, dnia 16. 2. 1929 r.

GŁÓWNA KASA MIEJSKA
jako władza egzekucyjna.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

W dniu 19. 2. 1929 r. o godz. 10 przed poł. komornik miejski sprzedać będzie przy ulicy 3 maja 16 w drodze publicznego przetargu najwięcej dającym za gotówkę

jedną wialnię nową.

Chełmża, dnia 16. 2. 1929 r.

GŁÓWNA KASA MIEJSKA
jako władza egzekucyjna.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

W wtorek, dnia 19. bm. o godzinie 12 w poł. sprzedam przy ulicy 3 maja. Za gotówkę najwięcej dającemu

1 wialnię nową.

Chełmża, dnia 16. 2. 1929 r.

KOWALSKI, komornik sądowy.

Drukarnia Przemysłowa

Rynek Bednarski 1 **Chełmża** nar. Hallera

Telefon 72

Wykonuje

dla Urzędów, Banków, Handlu i Przemysłu Kupiectwa, Rzemiosła, Towarzystw, Związków oraz zapotrzebowania rodzinne, także na rocznice jakoteż inne uroczystości

DRUKI

jak formularze, cyrkularze, cenniki, statuty, afisze, ulotki, plakaty, wizytówki, zaproszenia, koperty, rachunki, polecenia i t. p.

Mapy

Wybrzeża Polskiego z powiatem nadmorskim oddaje po 25 gr. sztukę

Drukarnia „Przemysłowa“

Poszukuję

panne

z możliwym charakterem pisma do biura. Zgłoszenia między 12 a 2-gą w moim biurze Rynek Bedn. 7.

Kowalski, komornik sąd.

Poszukuje się zaraz ubikacji na

WARSZTAT STOLARSKI

z łącznym mieszkaniem 3-4 pokojowym, najchętniej cały domek.

Zgłoszenia uprasza pod

O. WASZEK

do Przeglądu Pomorskiego

Psa

bernardyna suchkę poszukuję celem kupna. Pisemne zgłoszenia pod M. 100 do ekspedycji „Przeglądu Pomorskiego“.

Poszukuję do mego składu białawców i konfekcji

dzielnego ekspedienta

lub eksp. od 1 marca. Łask. oferty proszę skierować do adm. Przegl. Pomorskiego pod nr. K. L. 100.

Kasa Spółdzielcza Parcelacyjno-Osadnicza

z odpowiedzialnością ograniczoną

w Grudziądzu

zawiadamia niniejszem wszystkich swoich wkładców, że mocą uchwały Rady Nadzorczej z dnia 23. stycznia 1929 r. dotychczasowe **oprocentowanie od wkładów** podwyższonem zostało z 9-ciu na 10% w stosunku rocznym. Terminy wypłat podług umowy. Gwarancje Kasy wynoszą obecnie 2.600.000 zł., oraz 500.000 zł. w postaci nieruchomości, razem więc

3.100.000- zł. Wkładcom swoim udzielamy pożyczek na dogodnych warunkach spłaty na równi z członkami. Zatem

oszczędzajcie

w Kasie Spółdzielczej Parcelacyjno-Osadniczej w Grudziądzu, Plac 23-go Stycznia nr. 21.

Konto czekowe w P. K. O. Poznań nr. 206.786.

Świnie

Na eksport od 160 funtów kupuję

Czajkowski, Chełmża

(Handel bydła)

Hallera 14. tel. 155

Na raty długoterminowe!

Rowery

maszyny do szycia gramofony — centryfugi instrumenta muzyczne

jak:

mandoliny — skrzypce itp.

poleca

Warsztat mechaniczny

A. WIECKI

Chełmża,

Rynek.

Każdy obywatel powinien czytać

pismo codzienne, w którym się ukazują urzędowe komunikaty i najaktualniejsze wiadomości ze świata - a takim pismem jest

„Przegląd Pomorski“

Karoserie

na samochody ciężarowe, autobusowe i osobowe,

wykonuje solidnie przy przystępnych cenach

L. Skalski, Toruń, Prosta 22
Zakład budowy wozów i wyrobów drzewnych.